

УДК 338.5

JEL Classification: E27

БЕЛОУСОВА Л. І.¹ ЛІТВИНОВА І. М.², БЕЛОУСОВ Я. І.³

РОЗБУДОВА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У ПОВОЄННИЙ ЧАС: НАРИСИ

DOI: 10.32620/cher.2022.2.01

Постановка проблеми. Руйнування економіки та інфраструктури України через російську агресію це величезне випробування для України, але й можливості для її оновлення. Повоєнна економіка України, це економіка яка має бути орієнтована на кращі світові практики, інноваційні підходи, ІТ – технології, безпеку тощо. Компліментарність всіх складових економіки України забезпечить синергетичний ефект, що дозволить швидко та якісно відновити та розбудувати сучасну економіку. *Метою статті* є визначення основних напрямів (нарисів) у розбудові повоєнної економіки України. *Методи, використані в дослідженні:* порівняння, деталізації, узагальнення, експертної оцінки, логіки тощо. *Гіпотезою дослідження* стало припущення, що сьогодні відсутнє єдине бачення щодо напрямів відновлення економіки України у повоєнний час, тому потребується проведення аналітичних досліджень задля узагальнення існуючих точок зору, переліку заходів та напрямів (нарисів) щодо розбудови економіки держави. *Виклад основного матеріалу.* Проведений аналіз думок фахівців щодо напрямів розбудови економіки України у повоєнний час дозволяє стверджувати, що відсутня можливість розробки відповідної Стратегії через розбіжність ідей, переліку заходів та напрямів. Це обумовлено тим, що військова агресія з боку РФ та повномасштабне вторгнення/війна поки ще триває. Проте на думку більшості фахівців подальша розбудова економіки країни має враховувати загальну суму втрат. Серед напрямів розбудови економіки України державні дії виокремлюють: розширення логістичної мережі; підвищення енергонезалежності країни; реформування енергоринок; перекваліфікація та підготовка кадрів; державна підтримка; удосконалення системи оплати праці тощо. Зазначено, що створена Національна рада з відновлення України від наслідків війни буде виконувати адміністрування цих процесів. Науковці виокремлюють такі нариси розбудови економіки країни у повоєнний час: розв'язання управлінської проблеми; відновлення внутрішнього попиту; інвестування капіталовкладень з метою заміни матеріально та морально застарілих основних фондів українських підприємств; зняття всіх обмежень щодо залучення іноземних інвестицій в Україну. *Оригінальність та практична значимість дослідження* полягає у визначенні думок, заходів, напрямів та нарисів щодо розбудови економіки України у повоєнний час. *Висновки.* Розбудова економіки України може розпочатися тільки після закінчення військових дій та потребує розробки відповідної Стратегії. А модернізація економіки має здійснюватися не лише в секторальному, а й у просторовому вимірі. *Подальші дослідження* передбачають обґрунтування та розробку Стратегії відновлення економіки України у повоєнний час.

Ключові слова:

розбудова, економка країни, повоєнний час, нариси, напрями, заходи.

¹ Белоусова Любов Іванівна, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри публічного управління, менеджменту та маркетингу, Східноукраїнський національний університет ім. Володимира Даля, м. Київ, Україна.

Belousova Lubov, Ph.D. of economic sciences, Associate Professor, associate professor of the Management and marketing Department, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Ukraine, Kyiv, Ukraine.

ORCID ID: 0000-0002-5722-7463

e-mail: belousova_2014@ukr.net

² Літвінова Ірина Михайлівна, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри екологічних технологій, екології та безпеки життєдіяльності, Харківський національний економічний університет імені Симона Кузнеця, м. Харків, Україна.

Litvinova Irina, Ph.D. of economic sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Technologies and Life Safety Department, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics", Kharkiv, Ukraine.

ORCID ID: 0000-0003-0137-9158

e-mail: irina.litvinova.1972@ukr.net

³ Белоусов Ярослав Ігорович, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри технологій легкої промисловості, Східноукраїнський національний університет ім. Володимира Даля, м. Київ, Україна.

Belousova Yroslav, Ph.D. of economic sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Light industry technologies Department, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Ukraine, Kyiv, Ukraine.

ORCID ID: 0000-0002-5830-7553

e-mail: 2exa@ukr.net

DEVELOPMENT OF UKRAINE'S ECONOMY IN THE POSTWAR PERIOD: PLANS

Formulation of the problem. The destruction of Ukraine's economy and infrastructure due to Russian aggression is a huge challenge for Ukraine but also a great opportunity for its development. Postwar economy of Ukraine is an economy that should be focused on world best practices, innovative approaches, IT technologies, etc. The complementarity of all components of Ukraine's economy will provide a synergistic effect that will allow you to quickly and efficiently restore and build a modern economy. *The purpose of the article is to determine the main directions (plans) in the development of the postwar economy of Ukraine. Methods used in the research:* comparison, detail, generalization, expert analysis, logic, etc. *The hypothesis of the research was the assumption that the recovery of Ukraine's economy in the postwar period requires analytical research to summarize the existing views, lists, measures and directions (plans) on the development of the state economy. Presenting the main material. The analysis of experts' opinions on the directions (plans) of Ukraine's economic development in the postwar period suggests that there is no common vision and inability to develop an appropriate Strategy due to differences in ideas, list of measures and areas. This is due to the fact that military aggression by Russia and a full-scale invasion / war is still ongoing. However, according to most experts, the further development of the country's economy should take into account the total amount of losses to Ukraine's economy. Among the directions of development of Ukraine's economy, statesmen single out: expansion of the logistics network; increasing the country's energy independence; energy market reform; retraining and training; state support; improvement of the remuneration system, etc. It was established National Council for the Recovery of Ukraine from the Consequences of the War that will administer these processes. Scholars single out the following plans: successful work on the reconstruction and revival of the Ukrainian economy is impossible without solving the management problem; recovery of domestic demand; investing capital investments in order to replace materially and morally obsolete fixed assets of Ukrainian enterprises; remove all restrictions on attracting foreign investment and certain industries that may be located in Ukraine. It will contribute to the development of a strategy for the reconstruction of Ukraine, which should have a constructive and consolidated vision of Ukrainian society's new future. The originality and practical significance of the study lies in the definition of opinions, measures, directions and essays on the development of Ukraine's economy in the postwar period. Conclusions.* Recovery of Ukraine's economy in the postwar period can begin only after the end of hostilities and requires the development of an appropriate Strategy, and in the medium term should focus on gaining EU membership. The modernization of the economy should be carried out not only in the sectoral but also in the territorial dimension. *Further research provides a rationale and development of the Strategy for Economic Recovery of Ukraine in the postwar period.*

Key words:

development, economy of the country, postwar period, plans, directions, measures.

Постановка проблеми. Руйнування економіки та інфраструктури України через російську агресію це величезне випробування для України, але й можливості для її оновлення. Повоєнна економіка України це економіка, яка має бути орієнтована на кращі світові практики, інноваційні підходи, ІТ-технології, безпеку тощо. Компліментарність всіх складових економіки України забезпечить синергетичний ефект, що дозволить швидко та якісно відновити та розбудувати економіку країни.

Мета статті полягає у визначенні основних напрямів (нарисів) у розбудові повоєнної економіки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концептуальні основи теорії розбудови транзитивного суспільства закладено в наукових роботах Геєця В. М., Лібанової Е.,

Гладуна О. М., Лісогор Л. С., Сітнікової Н. П., Кадомцевої С. В., Губайдулліної Н. К., Бурлай Т. В., Данилишин Б. М. та інших [1-8]. Проте через повномасштабну агресію з боку РФ забезпечення соціальної якості життя українців потребує визначення основних напрямів (нарисів) у розбудові економіки України у повоєнний час.

Виклад основного матеріалу дослідження. Станом на 10 травня 2022 року загальна сума прямих збитків інфраструктури України унаслідок її руйнувань під час війни склала вже понад 94,3 мільярда доларів або майже 2,8 трильйона гривень. Найбільше зростання збитків склало збільшення кількості пошкоджених та зруйнованих житлових будинків внаслідок бойових дій. За останніми оцінками аналітиків, через війну зруйновано чи пошкоджено 35,2 мільйона квадратних

метрів житлового фонду на 31 мільярд доларів. Окрім того, російські окупанти зруйнували 27 нафтобаз в Україні, що коштувало 227 мільйонів доларів. Загальна кількість зруйнованих або пошкоджених закладів освіти — вже майже тисяча, а збитки сягають 1,3 мільярда доларів.

Загалом з початку війни Росії проти України пошкоджено, зруйновано або захоплено щонайменше 208 підприємств, 508 медзакладів, 562 дитсадки, 295 мостів, 156 складів, 102 релігійні споруди, 83 адмінбудівлі, 27 нафтобаз та 12 цивільних аеропортів. Загальні втрати економіки України через війну коливаються від 564 до 600 мільярдів доларів. Це і прямі, і непрямі втрати — зниження ВВП, припинення інвестицій, відтік робочої сили, імміграція населення, додаткові витрати на оборону та соціальну підтримку тощо [3].

На рисунку 1 подано деталізацію втрат економіки України станом на 19.05.2022 року [4].

Проте сучасне завдання держави не просто відновити зруйновані будівлі і виробничу інфраструктуру, а почати розбудову економіки країни з використанням найкращого світового досвіду і побудувати сильну державу з конкурентоздатною високотехнологічною економікою. Тому Україна має унікальну можливість кардинально поміняти структур економіки (види економічної діяльності), що дозволить змінити галузеву орієнтованість економіки та замість торгівлі сировиною і напівфабрикатами, країна має перейти до моделі, яка передбачатиме максимальну переробку сировини на рівні не менше 70% від загального обсягу експорту.

На думку народного депутата України Горбенко Р.О. експортувати треба не залізні чушки і драти, а літаки, автомобілі, електроніку. Продавати не зерно, овочі та фрукти, а макаронні вироби, соки, пюре, консервацію. І так у всіх галузях. Плюс розвиток ІТ-сфери та створення власного виробництва хімічних добрив, сільгосптехніки тощо [5].

Сучасне світове виробництво передбачає використання кластерного підходу до відбудови та створення нових підприємств, які ґрунтуються на компліментарності інтересів усіх учасників, готова продукція одного виробника є сировиною для іншого, а підприємства, що входять до кластера, створюють товар з високою доданою вартістю. Отже,

виготовлені товари мають бути високотехнологічні, забезпечувати потреби України та бути конкурентоздатним на зовнішньому ринку. А для цього треба розбудовувати економіку шляхом:

розширення логістичної мережі. Будівництво логістичних хабів, сучасних автобанів з'єднаних з іншими дорогами місцевого значення. Транзитний потенціал України має вирости в декілька разів, адже блокада агресором морських портів показала неефективність сировинної економіки;

підвищення енергонезалежності країни. Для цього маємо використовувати власні енергетичні ресурси, збільшити видобуток власного газу, відмовитися від його імпорту та реконструювати газотранспортну систему. Необхідно побудувати власні нафтопереробні підприємства, щоб мати власний бензин, дизель, а ще бітум, який потрібен для будівництва автошляхів. І нарешті збільшити ефективність використання відновлювальних ресурсів та відходів;

реформування енергоринку. Енергомережі мають належати користувачам та державі і обслуговуватися компаніями, які надають відповідні послуги. А монополісти, такі як обленерго, мають бути ліквідовані. Доцільно запровадити Національного продавця електроенергії, щоб не допускати спекуляцій та корупції на ринку електроенергії;

перекваліфікація та підготовка кадрів. Сучасні вищі навчальні заклади мають здійснювати підготовку та перепідготовку кадрів шляхом дуальної освіти на платформах індустріальних парків, промислових кластерів. Це дасть можливість перепрофілювати кадри та підготувати висококваліфікованих спеціалістів з урахуванням сучасних світових трендів, адже у разі створення нових високотехнологічних виробництв зменшиться потреба у робочих спеціальностях внаслідок комп'ютеризації виробництв, тому виникне потреба у висококваліфікованих працівниках;

державна підтримка. Слід передбачити можливість державної підтримки підприємств у разі виробництва продукції стратегічного значення шляхом компенсування частини витрат, щоб у виробника була можливість продавати свою продукцію на світовому ринку за конкурентними цінами та отримувати прибуток.

Втрати економіки України від пошкодження фізичної інфраструктури з початку воєнних дій (у разі повного руйнування об'єктів)

СТАНOM НА 19.05.2022

Аналіз здійснюється в рамках проєкту
«Росія заплатить» – damaged.in.ua

РАЗОМ

\$97,4

млрд

\$564-600 млрд*

Об'єкти Інфраструктури	Обсяг, шт км	Загальні втрати, млн \$
 Житлові будинки, млн кв. метрів	38.6	33 877
 Дороги, тис. км	23.8	29 879
 Активи підприємств, одиниць	219	10 709
 Цивільні аеропорти, одиниць	12	6 817
 Залізнична інфраструктура та рухомий склад	н/д	3 676
 Заклади охорони здоров'я**	574	1 087
 Мости та мостові переходи	295	1 646
 Легкові автомобілі, тис. од	94.5	1 434
 Заклади середньої та вищої освіти	1 067	1 437
 Земельний фонд, тис. га	4.7	1 108
 Порти та портова інфраструктура	2	622
 Військові аеродроми	12	468
 Адміністративні будівлі**	92	503
 Дитячі садочки	591	479
 Релігійні споруди	108	720
 Культурні споруди	179	458
 Торгові центри**	19	329
 Літак Ан-225 «Мрія»	1	300
 Складська інфраструктура	169	276
 Нафтобази	28	227
 Інше	–	1 368

* За оцінками Мінекономіки і КШЕ, загальна оцінка втрат економіки України внаслідок війни, з урахуванням як прямих втрат, що розраховуються в цьому проєкті, так і непрямих втрат (падіння ВВП, припинення інвестицій, відтік робочої сили, додаткові витрати на оборону та соціалізацію, та інше) складає від 543 до 600 млрд дол. США.

Дані оцінки не є вичерпними: інформація про численні пошкодження та руйнування може бути відсутня через відсутність можливості у громадян, місцевих та державних органів влади оперативно фіксувати завдані пошкодження у розрізі кожного міста та населеного пункту.

** Зниження оцінки пов'язане з уточненням середньої вартості однієї одиниці. Надалі методологія за цією групою ще буде уточнюватись.

KSE | Institute

ОФІС
ПРЕЗИДЕНТА
УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО
ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО
ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ
І МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

МІНІСТЕРСТВО
ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

Рисунок 1 – Деталізація втрат економіки України станом на 19.05.2022 року
Джерело: розроблено авторами на підставі [4]

Це потребує формування найліберальнішої податкової системи: надання податкових пільг, звільнення від оподаткування прибутку на кілька років чи десятків років у разі інвестування в українське виробництво. Також треба мінімізувати витрати на адміністрування податків, зменшити кількість перевірок та контактів з контролюючими органами України;

удосконалення системи оплати праці. Слід контролювати мінімальний рівень оплати праці, який би дійсно покривав мінімальні потреби українця та на його основі удосконалити систему оплати праці держслужбовців. Також треба оптимізувати розмір пенсій, прив'язати до мінімального рівня оплати праці й водночас стимулювати створення приватних пенсійних фондів. Крім того, варто повернутися до прогресивної шкали оподаткування доходів фізичних осіб з встановленням мінімального неоподаткованого доходу та спрощенням загальної системи декларування доходів [5].

Проте найголовніше для нової економічно сильної України є відокремлення великого бізнесу від влади. Будь-які напрями відбудови економіки України потребують адміністрування цих напрямів. Тому 21 квітня 2022 року Президент України ухвалив Указ, яким утворив Національну раду з відновлення України від наслідків війни [6].

Серед завдань Нацради:

- розроблення плану заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України, який, зокрема, передбачатиме відновлення і розбудову транспортної, медичної, соціальної, комунальної, виробничої інфраструктури та житла, інфраструктури енергетики та ін.;
- визначення та напрацювання пропозицій щодо пріоритетних реформ, прийняття та реалізація яких є необхідними у воєнний і післявоєнний періоди;
- підготовка стратегічних ініціатив, проектів нормативно-правових актів, прийняття і реалізація яких є необхідними для ефективної роботи та відновлення України у воєнний і післявоєнний періоди.

На думку академіка НАН України Богдана Данилишина ці завдання мають наступну послідовність [7]:

Успішна робота щодо відбудови і відродження української економіки неможлива без розв'язання управлінської проблеми. Необхідно ретельно попрацювати над налагодженням системи зворотних зв'язків між

керівниками та виконавцями у державних органах. Треба мінімізувати (в ідеалі, виключити) ситуації, коли конструктивні рішення керівництва органів влади не виконуються на рівні пересічних виконавців або саботуються "на місцях". Дуже важливою є наявність конструктивної і позитивної мети — вона є усвідомленою необхідністю виконувати свою роботу в конструктивному творчому ключі, відповідально і грамотно. Основним аспектом є компетентність. Забезпечити її можна застосовуючи принципи позитивної селекції, коли дорога вгору ієрархічними службовими сходами буде забезпечена найбільш професійним, цілеспрямованим, відповідальним та ефективним державним управлінцем.

Варто врахувати той факт, що важливою складовою плану Маршалла для Західної Європи була його ідеологія. Її суть — швидке відновлення зруйнованих війною економік західноєвропейських країн можливе у тому випадку, якщо кожна країна зможе оперативно налагодити випуск обладнання та матеріалів, яких потребують інші західноєвропейські країни. Вважаю, цю ідеологію варто творчо екстраполювати зараз на нас: для відновлення та налагодження зв'язків між провідними галузями промисловості, а також усередині галузей — для відновлення промислової кооперації та інтеграції підприємств-суміжників. План діяльності у цьому напрямі потрібно розробляти вже зараз. Крім того, важливо в рамках зони вільної торгівлі з ЄС та іншими країнами, де у нас діє відповідний механізм, забезпечити максимум просування українського експорту, в першу чергу продукцію з високою часткою доданої вартості. Максимально, за участю експортерів та їх партнерів в інших країнах, забезпечувати переробку сировини, яка йде на експорт. Створити сприятливі умови для розвитку нових переробних потужностей, а також розміщення тих, що виводяться з інших країн.

Відновлення внутрішнього попиту — важливий тригер активізації розвитку економіки. Збільшення мінімальної заробітної плати має зробити певний внесок у цей процес. Комплексний аналіз результатів збільшення "мінімалки" ще належить зробити, проте якщо переваги будуть визнані переважними, то варто розглянути можливість її подальшого зростання. Збільшення внутрішнього споживання, нарощування роздрібного товарообігу надасть імпульс активізації економіки. Дуже

важливо у цьому напрямі відновлення кредитування бізнесу.

Кошти, які можуть бути залучені, необхідно інвестувати у капіталовкладення з метою заміни матеріально та морально застарілих основних фондів українських підприємств. Окремі галузі і виробництва фактично знищені. Потрібно визначитись: чи доцільно їх відбудовувати чи формувати зовсім нову структуру виробництва, яка буде більш конкурентнішою в нових економічних умовах. Це реально: якщо план Маршалла для України буде реалізований, тоді не будемо обмежені тими зобов'язаннями, якими пов'язані при отриманні кредитів від МВФ — спрямовувати позикові кошти на збільшення міжнародних резервів.

Необхідно створити умови максимального сприяння внутрішніх інвестицій. По-перше, динаміка внутрішніх інвестицій буде "лакмусовим папірцем" для прийняття рішень про вкладення коштів іноземними інвесторами. По-друге, важлива синергія іноземних та внутрішніх інвестицій. Зняти всі обмеження для залучення іноземних інвестицій та окремих виробництв, які можуть бути розташовані в Україні. Створити території пріоритетного розвитку та технопарки із звільненням від окремих видів оподаткування для підприємств і організацій, що переносять свою виробничу діяльність з інших країн, в першу чергу з Росії, на територію України.

Причому всі перелічені заходи необхідно реалізовувати безвідносно до того, як просуватимуться відносини з "планом Маршалла для України". Самі собою вони мають дати імпульс якісному і кількісному розвитку економіки [7].

На думку фахівців Національного Інституту стратегічних досліджень Стратегія відновлення/розбудови економіки України має сприяти конструктивному консолідованому баченню українським суспільством нового майбутнього країни: верховенства права, упевненості кожного громадянина в гідному та забезпеченому житті, довіри бізнесу до перспектив розвитку країни. Це надаватиме орієнтири потенційним донорам для добору оптимальних пріоритетів з відбудови України. Реалізація Стратегії відновлення/розбудови сприятиме прогресу України як країни – кандидата у члени ЄС, буде підставою для отримання ресурсної та організаційної підтримки від включення України до загальноєвропейських програм, євро регіональної та транскор-

донної співпраці. Тому інституційні зміни, що відбуватимуться в процесі реалізації стратегії відновлення, будуть синхронізовані із змінами, передбаченими планом набуття членства у ЄС [8].

У середньостроковій перспективі відновлення Україні варто орієнтуватись на здобуття членства у ЄС, оскільки ключовими проблемами розвитку економіки України і до початку агресії, і в період війни були не економічні, а інституційні. А стійкість інститутів формується через адекватний розвиток підприємництва, структурованих бізнес-інститутів. Модернізація економіки має здійснюватися не лише в секторальному, а й у просторовому вимірі, адже стійкість економіки в умовах воєнних ризиків дуже великою мірою була забезпечена за рахунок територіально-регіональної стійкості. Регіони та громади змогли взяти на себе левову частку збереження тієї стійкості, яка могла бути зруйнована в перші тижні війни.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведений аналіз думок фахівців щодо напрямів (нарисів) розбудови економіки України у повоєнний час дозволило прийти до висновку про відсутність загального бачення та неможливість розробки Стратегії відновлення/розбудови економіки України через розбіжність ідей, переліку заходів та напрямів. Це обумовлено також і тим, що військова агресія з боку РФ та повномасштабне вторгнення/війна поки ще триває. Проте на думку всіх фахівців подальша розбудова економіки країни має враховувати загальну суму втрат економіки України. Серед напрямів розбудови економіки державні дії виокремлюють: розширення логістичної мережі; підвищення енергонезалежності країни; реформування енергоринку; перекваліфікація та підготовка кадрів; державна підтримка; удосконалення системи оплати праці тощо. Створена Національна рада з відновлення України від наслідків війни буде виконувати адміністрування цих процесів. Науковці виокремлюють такі завдання: розв'язання управлінської проблеми; відновлення внутрішнього попиту; інвестування капіталовкладень з метою заміни матеріально та морально застарілих основних фондів українських підприємств; зняття всіх обмежень для залучення іноземних інвестицій та окремих виробництв, які будуть розташовані в Україні. Це сприятиме розробці Стратегії відновлення/розбудови України, яка повинна мати

конструктивне і консолідоване бачення українським суспільством нового майбутнього країни.

Література

1. Геєць В. М. Держава у забезпеченні соціальної якості в транзитивному суспільстві та економіці. *Соціально-класові трансформації і формування нової якості освіти як складові реконструктивного розвитку економіки України* : моногр. збірник. Київ: ДУ «Ін-т економіки та прогнозування НАН України», 2019. С. 267-305.
2. Вимірювання якості життя в Україні, *Аналітична доповідь*. Лібанова Е.М., Гладун О.М., Лісогор Л.С. та ін. К.: 2013. 50 с.
3. Прямі збитки України від війни вже склали понад \$94 млрд. Загальні втрати економіки – \$600 млрд. URL: <https://hromadske.ua/posts/pryami-zbitki-ukrayini-vid-vijni-vzhe-sklali-ponad-dollar94-mlrd-zagalni-vtrati-ekonomiki-dollar600-mlrd>
4. За останній тиждень сума завданих інфраструктурі України збитків в ході війни зросла на \$3.1 млрд. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/za-ostanniy-tizhden-suma-zavdanih-infrastrukturi-ukrayini-zbitkiv-v-hodi-viyni-zrosla-na-3-1-mlrd/>
5. Горбенко Р. О. Про можливості післявоєнної економіки URL: <https://sluga-narodu.com/ruslan-horbenko-pro-mozhlyvosti-pisliavoiennoi-ekonomiky>
6. Уряд та Єврокомісія обговорили плани щодо відновлення України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-ta-yevrokomisiya-obgovorili-plani-shchodo-vidnovlennya-ukrayini>
7. Данилишин Б. М. «О плане Маршалла для Украины и не только». URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2022/04/1/685066/>
8. Експертна дискусія «Стратегія повоєнного відновлення України». URL: https://niss.gov.ua/news/novyny-nisd/ekspertna-dyskusiya-stratehiya-povoyennoho-vidnovlennya-ukrayiny?fbclid=IwAR2LkEVc0PRePRoVduBJlbx24XOrzlYlvm_Mg4EIgAkCioL7noM3H6dsYU0

References

1. Geets, V. (2019) The state in ensuring social quality in a transitive society and economy. *Socio-class transformations and the formation of a new quality of education as components of the reconstructive development of the economy of Ukraine*: monograph collection. Kyiv: "Institute of Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine", 267-305.
2. Libanova, E., Gladun, O., Lisogor, L. (2013). *Measuring the quality of life in Ukraine*. Analytical report. Kyiv, 50.
3. Ukraine's direct losses from the war have already amounted to more than \$ 94 billion. Total economic losses – \$ 600 billion (2022). Retrieved from: <https://hromadske.ua/posts/pryami-zbitki-ukrayini-vid-vijni-vzhe-sklali-ponad-dollar94-billion-start-losses-economics-dollar600-billion> (access date: 22.05.2022).
4. Over the last week, the amount of damage caused to Ukraine's infrastructure during the war increased by \$ 3.1 billion. (2022). Retrieved from: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/za-ostanniy-tizhden-suma-zavdanih-infrastrukturi-ukrayini-zbitkiv-v-hodi-viyni-zrosla-na-3-1-billion> (access date: 23.05.2022).
5. Gorbenko, R. (2022). On the possibilities of the post-war economy. Retrieved from: <https://sluga-narodu.com/ruslan-horbenko-pro-mozhlyvosti-pisliavoiennoi-ekonomiky> (access date: 21.05.2022).
6. The Government and the European Commission discussed plans to rebuild Ukraine (2022). Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-ta-yevrokomisiya-obgovorili-plani-shchodo-vidnovlennya-ukrayini> (access date: 22.05.2022).
7. Danilishin, V. (2022). "On the Marshall Plan for Ukraine and beyond." Retrieved from: <https://www.althoughda.com.ua/rus/columns/2022/04/1/685066/> (access date: 24.05.2022).
8. Expert discussion "Strategy for post-war reconstruction of Ukraine" (2022). Retrieved from: https://niss.gov.ua/news/novyny-nisd/ekspertna-dyskusiya-stratehiya-povoyennoho-vidnovlennya-ukrayiny?fbclid=IwAR2LkEVc0PRePRoVduBJlbx24XOrzlYlvm_Mg4EIgAkCioL7noM3H6dsYU0 (access date: 22.05.2022).

Стаття надійшла
до редакції : 20.04.2022 р.

Стаття прийнята
до друку: 30.06.2022 р.

Бібліографічний опис для цитування :

Белоусова Л. І., Літвінова І. М., Белоусов Я. І. Розбудова економіки України у повоєнний час: нариси. *Часопис економічних реформ*. 2022. № 2(46). С. 6–12.

